1 Ιουνίου 2018

Το χρονικό της στυγερής δολοφονίας του πρώτου κυβερνήτη της Ελλάδος Ιωάννη Καποδίστρια

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Τι σήμαινε ο Καποδίστριας για την επαναστατημένη Ελλάδα και τι τραγωδία υπήρξε η δολοφονία του για τον νεοσύστατο τόπο, αυτό είναι κάτι που το ξέρουμε όλοι καλά.

Μια από τις διαπρεπέστερες πολιτικές και διπλωματικές μορφές της Ευρώπης του καιρού του και πνεύμα φωτισμένο, ο Καποδίστριας ενσάρκωσε με τις κυβερνητικές του αρετές σύσσωμη την αναγεννητική προσπάθεια εθνικής χειραφέτησης της πατρίδας μας.

Μεγάλη προσωπικότητα στην ευρωπαϊκή διπλωματική σκακιέρα της εποχής, ο διαμεσολαβητής εκπρόσωπος του τσάρου πριν έρθει στην Ελλάδα άφησε το χνάρι του βαθιά και σε άλλη μια χώρα: την Ελβετία. Ο κύριος εμπνευστής της ελβετικής ουδετερότητας ήταν ταυτοχρόνως και ο άνθρωπος που κατάφερε να προσαρτήσει στην ελβετική συμπολιτεία τα καντόνια της Γενεύης και της Λωζάννης, νικώντας κατά κράτος τον τρομερό άρχοντα της ευρωπαϊκής διπλωματίας στη μεταναπολεόντεια εποχή, τον Μέτερνιχ.

Στα δικά μας όμως, είναι γνωστό ότι η ιστορία του σύγχρονου ελληνικού κράτους αρχίζει επίσημα όταν ο Ιωάννης Καποδίστριας αποβιβάζεται στο Ναύπλιο και αποδέχεται την πρόταση να αναλάβει το τιμόνι της χώρας. Κι έτσι από τα μεγαλοπρεπή σαλόνια των ευρωπαϊκών αυλών βρίσκεται ως διά μαγείας σε μια χώρα που παράδερνε σε χαοτική κατάσταση, έπειτα από την εξαντλητική επανάσταση: «Ως ψάρι εις το δίχτυ σπαράζει εις πολλούς κινδύνους ακόμη η

ελληνική ελευθερία. Μου εδώσατε τους χαλινούς του κράτους. Τίνος κράτους; Μετρούμε εις τα δάκτυλα την επικράτειάν μας», διαμαρτύρεται στον Γεωργάκη Μαυρομιχάλη αμέσως μετά τον ερχομό του.

Το νεοελληνικό κράτος δεν έχει ακόμα αναγνωριστεί από την Υψηλή Πύλη και οι μεγάλες δυνάμεις δεν επιθυμούν την πλήρη ανεξαρτησία του. Ο νέος κυβερνήτης έχει πολυμέτωπο αγώνα να δώσει τόσο στον διπλωματικό όσο και τον στρατιωτικό στίβο, ώστε να δικαιώσει τις θυσίες και το αίμα των Ελλήνων.

Στην προσπάθειά του να συγκροτήσει ένα κράτος από το μηδέν, δημιουργεί ένα συγκεντρωτικό και προσωποπαγές ουσιαστικά σύστημα διακυβέρνησης, αναστέλλοντας το Σύνταγμα, καταργώντας την ελευθεροτυπία και διορίζοντας σε υψηλές θέσεις ανθρώπους της απολύτου εμπιστοσύνης του (τα δύο αδέρφια του στην ουσία). Κανείς δεν τον κατηγορεί βέβαια για απολυταρχική διακυβέρνηση, καθώς μόνο έτσι δεν είναι τα πράγματα: ο Καποδίστριας θαυμάζεται όσο ελάχιστοι από τον λαό για τον πατριωτισμό και το μεταρρυθμιστικό του έργο.

Εχθρούς είχε φυσικά και μάλιστα θανάσιμους, καθώς πολλών τα συμφέροντα απειλήθηκαν από τη πεφωτισμένη διοίκηση του κυβερνήτη: οι φιλελεύθεροι και οι τοπικοί άρχοντες (οι διαβόητοι προεστοί και κοτζαμπάσηδες) που διεκδικούσαν προνόμια και μερίδιο στην εξουσία δεν είδαν τον νεωτεριστή Καποδίστρια με καλό μάτι. «Απέκαμα!», λέει αυτός από την πολεμική που δέχεται, «αλλ’ όμως θα παραμείνω στη χαλάστρα μέχρι την τελευταία στιγμή της ζωής μου και ας κινδυνεύσω να χαθώ»…

Κι έτσι οι Κουντουριώτες στην Ύδρα και οι Μαυρομιχαλαίοι στη Μάνη πρωτοστατούν στην αντίδραση εναντίον του, με τα ζοφερά γεγονότα να καταλήγουν στην ακραία πράξη της δολοφονίας του (27 Σεπτεμβρίου 1831 με το παλαιό ημερολόγιο), όταν ο Καποδίστριας πέφτει νεκρός από σφαίρα στο Ναύπλιο.

Το τραγικό τέλος του Καποδίστρια βύθισε εκ νέου τη χώρα μας στο χάος και λίγα χρόνια αργότερα οδήγησε στην έλευση του Όθωνα και της «ελέω Θεού» βασιλείας. Και βέβαια δεν είναι λίγοι αυτοί που βλέπουν στη δολοφονία του μια κακοδαιμονία οι επιπτώσεις της οποίας φτάνουν μέχρι και τις μέρες μας.

Και κάτι ακόμα, εξίσου σημαντικό: Ο φάκελος της δολοφονίας του Καποδίστρια στο βρετανικό υπουργείο Εξωτερικών δεν έχει ανοίξει ποτέ. Ακόμα και σήμερα παραμένει διαβαθμισμένος ως απόρρητος, γεγονός εξαιρετικά σπάνιο καθώς η πλειονότητα των απόρρητων αρχείων ανοίγουν έπειτα από 30 και πλέον χρόνια. Όχι όμως αυτός, κάνοντας ιστορικούς και αναλυτές να εικάζουν ότι οι πληροφορίες που περιέχονται εκεί για τη δολοφονία του είναι το λιγότερο

συγκλονιστικές…

Η αντίδραση στις μεταρρυθμίσεις του συγκεντρωτικού κυβερνήτη (συγκέντρωσε όλες τις εξουσίες στο πρόσωπό του και ανέβαλε για δύο χρόνια τη σύγκληση της Δ’ Εθνοσυνέλευσης) ήταν από την αρχή σχεδόν έντονη και συνεχώς αυξανόμενη. Στην προσπάθειά του να δημιουργήσει κεντρική εξουσία και να θέσει τις βάσεις για την οικονομία, βρήκε αντιμέτωπους τους παραδοσιακούς άρχοντες, οι οποίοι αντιπροσώπευαν την παλιά αριστοκρατία. Οι πρόκριτοι φοβούνταν ότι θα έχαναν τα παλιά τους προνόμια και την εξουσία και γι’ αυτό δεν νοούσαν να υπακούσουν στα κελεύσματα του νεοσύστατου κράτους.

Όχι μόνο αρνιόνταν να πληρώσουν φόρους αλλά ζητούσαν υπέρογκα ποσά ως πολεμική αποζημίωση για όσα είχαν χαλάσει κατά τη διάρκεια του αγώνα! Και αυτό σε έναν κυβερνήτη που δεν έπαιρνε μία για τις υπηρεσίες που πρόσφερε στο έθνος: «Εφ’ όσον τα ιδιαίτερα εισοδήματά μου αρκούν διά να ζήσω, αρνούμαι να εγγίσω μέχρι και του οβολού τα δημόσια χρήματα, ενώ ευρισκόμεθα εις το μέσον ερειπίων και ανθρώπων βυθισμένων εις εσχάτην πενίαν», έλεγε ο μεγάλος πατριώτης).

Οι Κουντουριώτηδες από την Ύδρα αλλά και κοτζαμπάσηδες από τις Σπέτσες και τα Ψαρά ζητούσαν επιτακτικά αποζημιώσεις για τα έξοδα που είχαν κάνει για λογαριασμό της επανάστασης, αν και εκείνος που υποδαύλιζε ακούραστα το αντικαποδιστριακό μένος δεν ήταν άλλος από τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο. Η Ύδρα μετατράπηκε έτσι στον μεγαλύτερο αντικαποδιστριακό θύλακα, εκεί όπου προσέφευγαν πια οι δυσαρεστημένοι από τη διακυβέρνησή του αλλά και πλήθος συνωμοτών. Η δεύτερη τέτοια «σφηκοφωλιά» ήταν η Μάνη των Μαυρομιχαλαίων.

Η δολοφονία του Καποδίστρια στις 27 Σεπτεμβρίου 1831 από τον Κωνσταντίνο και Γεώργιο Μαυρομιχάλη, αδερφό και γιο αντίστοιχα του Πετρόμπεη, δεν πρέπει ωστόσο να ερμηνευτεί αποκλειστικά με βάση τα προσωπικά πάθη των δραστών. Η ατμόσφαιρα ήταν τεταμένη και το πλήθος των ανθρώπων που επιθυμούσαν φανερά τον θάνατο του κυβερνήτη μεγάλο. Μέχρι και εράνους έκαναν για τον σκοτεινό αυτό σκοπό!

Παρά το βαθύ πένθος στο οποίο βυθίστηκε η συντριπτική πλειονότητα του ελληνικού λαού, υπήρχε μερίδα κόσμου που υποδέχτηκε χαρμόσυνα τον χαμό του πεφωτισμένου ηγέτη, όπως έκανε εξάλλου και η υδραϊκή εφημερίδα «Απόλλων», η οποία έφτασε να πανηγυρίζει για τον θάνατο του κυβερνήτη (έπειτα έπαψε να εκδίδεται καθώς είχε εκπληρώσει τον ζοφερό σκοπό της!).

Εμπλοκή φέρεται να είχε και η βρετανική διπλωματία, καθώς για τους Άγγλους ο

Καποδίστριας δεν ήταν απλώς ένας έλληνας κυβερνήτης, ήταν κυρίως ήταν δάκτυλος των Ρώσων. Το τεράστιο λάθος το κατάλαβαν όλοι στο τέλος, αν και πλέον ήταν αργά.

Όσο για τον ίδιο τον Καποδίστρια, αρνήθηκε ακόμα και σύνταξη από τη Ρωσική Αυτοκρατορία για να μη θεωρηθεί μισθοδοτούμενος από τους ξένους! Αλλά και την ελληνική αποζημίωση για τη θέση του ως αρχηγού κράτους αρνιόταν σθεναρά (τόσο από το «Πανελλήνιο», την κυβέρνηση δηλαδή, όσο και από την Δ' Εθνοσυνέλευση του Άργους το 1829), φτάνοντας να ξοδέψει όλη την προσωπική του περιουσία για το καλό της πατρίδας (πούλησε μέχρι και τις πολύτιμες πέτρες από τα παράσημά του!).

Αυτός ήταν ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας, ο ανιδιοτελής άνθρωπος που παρέλαβε χάος και έκανε τα πάντα για να φτιάξει κράτος. Κι αυτό το «τα πάντα» ποτέ δεν ήταν πιο κυριολεκτικό: ο Καποδίστριας ήταν ιδιαίτερα λιτοδίαιτος όταν ανέλαβε κυβερνητικά καθήκοντα καθώς πως ήταν λέει δυνατόν να τρώει καλά όταν ο εξαθλιωμένος λαός γύρω του πεινούσε και ζούσε σε χαλάσματα.

Πηγή: iellada.gr